

Alþingi Nefndasvið
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík
Sent rafrænt á nefndasvið@althingi.is

Reykjavík, 1. mars 2024.

Efni: Umsögn við tillögu til þingsályktunar um búsetuöryggi í dvalar- og hjúkrunarrýmum. 154. Löggjafarþing 2023-2024. Þingskjal 115 - 115. mál.

Félagsráðgjafafélag Íslands þakkar fyrir tækifæri til að veita umsögn við tillögu til þingsályktunar um búsetuöryggi í dvalar- og hjúkrunarrýmum. Fram kemur í greinargerð að málið hafi áður verið flutt á 149., 150., 151., 152. og 153. löggjafarþingi (75. mál) en ekki fengið brautargengi. Félagsráðgjafafélag Íslands hefur áður skilað umsögnum við málið og fagnar umræðu um þjónustu við eldra fólk og mikilvægi þess að draga úr biðtíma eftir hjúkrunarrými þegar einstaklingur er í þörf fyrir búsetu á hjúkrunarheimili og færni- og heilsumat liggur fyrir.

Í greinargerð með frumvarpinu kemur fram að bið eftir hjúkrunarrými sé óhóflega löng og að jafnaði bíði rúmlega 400 einstaklingar eftir hjúkrunarrými samkvæmt upplýsingum embættis landlæknis. Þá þurfi yfir 40% þeirra að bíða lengur en 90 daga eftir rými. Jafnframt kemur fram að hjúkrunarrýmum hafi ekki fjölgað þrátt fyrir fjölgun einstaklinga 67 ára og eldri. Í því sambandi vill Félagsráðgjafafélag Íslands vekja athygli á mikilvægi þess að leggja aukna áherslu á nærþjónustu og lýðheilsutengdar forvarnir. Til að mynda með samþættri heimaþjónustu og heimahjúkrun, heilsuefandi samfélögum og auknu aðgengi eldra fólks að úrræðum samfélagsins þrátt fyrir veikindi eða færniskerðingu. Áhersla hefur verið á aðstoða fólk sem lengst á eigin heimili og er mikilvægt að efla nærþjónustu. Fagdeild félagsráðgjafa í öldrunarþjónustu hefur ítrekað bent á mikilvægi þess að lögð verði áhersla á að efla endurhæfingu á eigin heimili og skilgreina ábyrgðarhlutverk sveitarfélaga. Þá þarf að vera skýrt verklag þegar kemur að greiðsluskiptingu milli ríkis og sveitarfélaga.

Í *lið 1.* er kveðið á um skyldu ríkis og sveitarfélaga um að útvega þeim sem eru metin í þörf fyrir dvalar- eða hjúkrunarrými dvöl eigi síðar en 60 dögum eftir að niðurstaða mats liggur fyrir. Þessi þjónusta er á ábyrgð ríkisins og því ekki á færi sveitarfélaga nema lagabreyting komi til. Þá er tímaramminn óraunhæfur því flestir hafa ákveðnar óskir um dvalarstað. Dvalarheimili eru hverfandi og þau sem uppfylla skilyrði um færni- og heilsumat eru í þörf fyrir hjúkrunarrými.

Liður 2. fjallar um tímaramma fyrir útgáfu færni- og heilsumats eftir að umsókn berst. Sá tímarammi sem kemur fram, 10 dagar eftir að umsókn berst, er óraunhæfur þar sem kalla þarf eftir margvíslegum heilsufarsupplýsingum og upplýsingum um þjónustupörf frá öðrum opinberum aðilum.

Fjallað er um tímalengd dvalar á sjúkrahúsi án sérstakrar meðferðar í *lið 3.* og skyldu til að útvega dvalar- eða hjúkrunarrými eftir 10 daga dvöl. Það getur verið góð hugmynd að setja þak á þann tíma sem einstaklingar dvelja á sjúkrahúsi án sérstakrar meðferðar en það er að mörgu að huga og nauðsynlegt að gera kröfu um aukna þjónustu í

heimahúsi fremur en hjúkrunarrými. Vert er að benda á að það kemur fyrir að færni- og heilsumatsnefnd synjar umsóknum sem berast frá Landspítala og þá getur það orðið til trafala ef það er búið að flytja einstaklingin annað. Starfsfólk Landspítala sem sendi gögn til færni- og heilsumatsnefndar þarf að taka afstöðu til þess hvort þau fallist á niðurstöðu nefndarinnar eða óska eftir endurupptöku með viðbótarupplýsingum. Í þeim tilvikum sem einstaklingur er komin með færni- og heilsumat og búinn að bíða þessa 10 daga á spítala þá þarf að vera ljóst hvort hann verði að þiggja pláss á því heimili sem honum er boðið. Það er ekki víst að það losni rými á því heimili sem einstaklingur hefur valið og er mögulega í nálægð við heimili og/eða aðstandendur. Flestir hafa ákveðnar óskir um hjúkrunarheimili og það þarf að liggja fyrir hvað á að gera ef einstaklingur neitar að þiggja pláss sem er fjarri heimili og/eða aðstandendum.

Félagsráðgjafafélag Íslands er tilbúið að fylgja athugasemdum sínum eftir og taka þátt í samtali um áherslur í öldrunarþjónustu sé þess óskað.

Með vinsemd og virðingu,

f.h. stjórnar Félagaráðgjafafélags Íslands

Steinunn Bergmann
formaður

Umsögnin er unnin í samstarfi við Fagdeild félagsráðgjafa í öldrunarþjónustu.